

5 Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ

5.1 Γενική Διάκριση.

Οι χρηματοοικονομικές αγορές άρχισαν να αναπτύσσονται τα τελευταία χρόνια ως επακόλουθο της απελευθέρωσης της κίνησης των κεφαλαίων και της διαμόρφωσης των επιτοκίων σύμφωνα με την πρόσφορά και τη ζήτηση του χρήματος και των λοιπών χρηματοπιστωτικών μέσων.

Οι χρηματοοικονομικές αγορές διακρίνονται σε:

- **Χρηματαγορές** που παρέχουν τη δυνατότητα βραχυπρόθεσμων επενδύσεων – τοποθετήσεων από μία (1) ημέρα μέχρι ένα (1) έτος.
- **Κεφαλαιαγορές** που διαχωρίζονται:
 - a) στις **αγορές μετοχών**, όπου γίνονται διαπραγματεύσεις μετοχικών τίτλων και εκδόσεις μετοχικού κεφαλαίου και
 - b) στις **αγορές ομολόγων**, όπου γίνονται χρηματοδοτήσεις χρέους μέσω εκδόσεων ή διαπραγματεύσεων ομολογιακών τίτλων.Η διάκριση μεταξύ χρηματαγορών και κεφαλαιαγορών αναφέρεται και στη χρονική διάρκεια των χρηματοδοτήσεων οι οποίες στις **κεφαλαιαγορές είναι μεγαλύτερες** του έτους.
- **Αγορές εμπορευμάτων**, όπου πραγματοποιούνται συναλλαγές σε τίτλους εμπορευμάτων μέσω αντίστοιχων Χρηματιστηρίων.
- **Αγορές παραγώγων**, που παρέχουν δυνατότητες και μέσα, για κερδοσκοπία, για τη διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου (π.χ. Αγορά Προθεσμιακών Συμβολαίων, Futures) με συναλλαγές μέσω χρηματιστηρίων παραγώγων.
- **Αγορές Συναλλάγματος**, όπου διεξάγονται πράξεις σε συνάλλαγμα συνεχώς.

5.2 Κεφαλαιαγορές.

Οι κεφαλαιαγορές διακρίνονται σε πρωτογενείς αγορές όπου εκδίδονται για πρώτη φορά ομολογιακοί τίτλοι με αρχικές εκδόσεις και στις δευτερογενείς, όπου οι τίτλοι διαπραγματεύονται καθημερινά.

- Τμήμα της χρηματοοικονομικής αγοράς αποτελεί η **διατραπεζική αγορά** όπου γίνονται συναλλαγές μεταξύ τραπεζών σε καθημερινή βάση (τοποθέτηση / δανεισμός) σε ρευστά διαθέσιμα με βραχυπρόθεσμη διάρκεια.
- Επίσης τμήμα της Χρηματοοικονομικής αγοράς είναι και το Χρηματιστήριο όπου γίνεται η διαπραγμάτευση των μετοχών.

5.3 Η Διατραπεζική αγορά χρήματος

Όπως αναφέρθηκε είναι η αγορά όπου οι τράπεζες σε καθημερινή βάση διοχετεύουν την περίσσεια ρευστότητας τους σε άλλες τράπεζες ή αντλούν ρευστότητα από αυτές. Η αγορά αυτή λειτουργεί με χρεοπιστώσεις ενός κεντρικού Λογαριασμού που είναι υποχρεωμένη κάθε Τράπεζα να τηρεί στην Τράπεζα της Ελλάδος. Οι συναλλαγές γίνονται με βάση το επιτόκιο EURIBOR που έχει καθοριστεί ως επιτόκιο αναφοράς συν ένα περιθώριο που συμφωνείται μεταξύ των αντισυμβαλλόμενων μερών.

Ο Κεντρικός Λογαριασμός κάθε Τράπεζας στην Τράπεζα της Ελλάδος πρέπει να έχει κάθε ημέρα επαρκές υπόλοιπο ούτως ώστε να καλύπτεται το όριο των υποχρεωτικών καταθέσεων που είναι 2%.

Το επιτόκιο EURIBOR είναι το επιτόκιο αναφοράς για τις διατραπεζικές προθεσμιακές καταθέσεις διάρκειας μιας ημέρας έως ένα χρόνο. Το EURIBOR υπολογίζεται με βάση τις καθημερινές συναλλαγές 48 τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5.4 Η λειτουργία της αγοράς Κεφαλαίου

Η Κεφαλαιαγορά είναι η αγορά, όπου διαπραγματεύονται ομολογιακοί τίτλοι (έντοκα γραμμάτια Δημοσίου, ομολογίες, ομόλογα εταιρειών) διάρκειας 3, 6, 12 μηνών έως 30 ετών.

Η αγορά λειτουργεί ως πρωτογενής (αρχική έκδοση τίτλων) και ως δευτερογενής (διαπραγμάτευση τίτλων).

Η έκδοση και διάθεση των τίτλων γίνεται με δημόσια εγγραφή και μέσω δημοπρασιών στις οποίες συμμετέχουν οι μεγάλοι διαπραγματευτές (μεγάλες εμπορικές τράπεζες που υποβάλλουν ανταγωνιστικές προσφορές).

Τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί στην Ελληνική Αγορά και τα εταιρικά ομόλογα τα οποία διατίθενται στους επενδυτές μέσω διαπραγματευτών (κυρίως Τράπεζες). Τα ομόλογα αυτά περιέχουν υψηλό πιστωτικό κίνδυνο για τον επενδυτή, για το λόγο αυτό οι επιχειρήσεις που τα εκδίδουν έχουν αξιολογηθεί προηγουμένως για τον πιστωτικό τους κίνδυνο από διεθνείς Οίκους Αξιολόγησης.

Οι ομολογιακοί τίτλοι του Δημοσίου και των επιχειρήσεων εκδίδονται και διαπραγματεύονται σε άυλη μορφή, ενώ η διαχείριση τους γίνεται μέσω του Ηλεκτρονικού Συστήματος Διαχείρισης Άυλων Τίτλων (ΗΔΑΤ).

5.5 Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ)

Το ΧΑΑ ιδρύθηκε το 1876 με αντικείμενο τη διαπραγμάτευση ομολογιών των Εθνικών Δανείων και των μετοχών της Εθνικής Τράπεζας.

Το ΧΑΑ είναι ανώνυμη εταιρεία μέσω της οποίας πραγματοποιούνται από τα μέλη της – χρηματιστηριακές εταιρείες – συναλλαγές σε μετοχές μέσω ηλεκτρονικού συστήματος. Η αγορά Αξιών του ΧΑΑ είναι οργανωμένη αγορά που λειτουργεί με τύπους και κανόνες διαφάνειας υπό την εποπτεία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Οι μετοχές που διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο κατατάσσονται ανάλογα με το μέγεθος της χρηματιστηριακής αξίας των επί μέρους εταιρειών, σε μετοχές μεγάλης, μεσαίας, μικρής κεφαλαιοποίησης και σε μετοχές ειδικών χαρακτηριστικών.

5.6 Το Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών

Το Χρηματιστήριο Παραγώγων Αθηνών (ΧΠΑ) είναι ανώνυμη εταιρεία (ν. 2533/97) που λειτουργεί για την υποστήριξη των συναλλαγών σε **παράγωγα προϊόντα**. Παράγωγο είναι ένα προϊόν του οποίου η τιμή εξαρτάται από την αξία ενός **υποκείμενου** περιουσιακού στοιχείου (μετοχές, δείκτες επί μετοχών, εμπορεύματα, ομολογίες, επιτόκια, συναλλαγματικές ισοτιμίες, δάνεια, κ.λπ.).

5.7 Είδη παραγώγων, γενικά χαρακτηριστικά, σκοπός συναλλαγών.

Τα κυριότερα είδη παραγώγων είναι τα προθεσμιακά συμβόλαια (forwards), τα συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης (futures), τα συμβόλαια δικαιωμάτων (options),

τα συμβόλαια ανταλλαγών επιτοκίων / συναλλάγματος (swaps), τα συμβόλαια πιστωτικών παραγώγων (CDS), κ.λπ.

- Τα futures και τα forwards είναι συμβόλαια αγοραπωλησιών τίτλων (μετοχών, ομολογιών, συναλλαγματικές, κ.λπ.) σε μια μελλοντική ημερομηνία σε τιμή που συμφωνείται σήμερα. Η διαφορά μεταξύ των συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης (futures) και των προθεσμιακών συμβολαίων (forwards) είναι ότι τα futures διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές μέσω Γραφείων Εκκαθάρισης (Clearing Houses) που αναλαμβάνουν όλες τις διαδικασίες των συναλλαγών. Τα forwards είναι **διμερείς συμφωνίες** που διεκπεραιώνονται μεταξύ των αντισυμβαλλομένων, χωρίς την παρέμβαση Γραφείων Εκκαθάρισης σε **μη** οργανωμένες αγορές (Συναλλαγές OTC – Over the counter – «εκτός κύκλου»).
- Τα Συμβόλαια Δικαιωμάτων Προαίρεσης, (options) είναι συμβόλαια που δίνουν στον κάτοχο τους το **δικαίωμα αλλά όχι και την υποχρέωση** να αγοράσει (στην περίπτωση συμβολαίου δικαιώματος αγοράς - call options) ή να πωλήσει (στην περίπτωση συμβολαίου δικαιώματος πώλησης - put options) έναν τίτλο (μετοχή, ομολογία κ.λπ.). Η τιμή στην οποία, πραγματοποιείται η συναλλαγή, καλείται τιμή εξάσκησης (strike price).
- Τα options διακρίνονται σε Ευρωπαϊκού Τύπου (European options) και σε Αμερικανικού Τύπου. Η διαφορά μεταξύ τους είναι ότι στην πρώτη κατηγορία το δικαίωμα ασκείται στην ημερομηνία της λήξης (maturity date), ενώ για τα Αμερικάνικα options το δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί οποιαδήποτε ημερομηνία μέχρι την λήξη τους.
- Τα swaps είναι συμβόλαια με τα οποία γίνεται ανταλλαγή χρηματοροών (cash flows), σε μελλοντικές προκαθορισμένες ημερομηνίες και επί ενός νοητού (notional) χρηματικού ποσού.

Οι συναλλαγές γίνονται μεταξύ αγοραστών και πωλητών μέσω ηλεκτρονικού συστήματος. Οι εντολές δίδονται στις χρηματιστηριακές εταιρείες και εκκαθαρίζονται στα Γραφεία Εκκαθάρισης, τα οποία αναλαμβάνουν τη διεκπεραίωση της συναλλαγής.

Η αγορά παραγώγων περιλαμβάνει συναλλαγές μεταξύ των μετεχόντων που γίνονται για **αντιστάθμιση κινδύνου (Hedging)**, για **κερδοσκοπία (speculation)** και για **εκμετάλλευση της διαφοράς τιμής (arbitrage)** του ίδιου προϊόντος που υπάρχει στις διάφορες αγορές.

Με την **αντιστάθμιση** επιδιώκεται η μείωση του κινδύνου έναντι μιας μεταβολής της τιμής ενός τίτλου.

Με την **κερδοσκοπία** επιδιώκεται η αύξηση των κερδών από μια επιθυμητή μελλοντική μεταβολή της τιμής του τίτλου για τον επενδυτή.

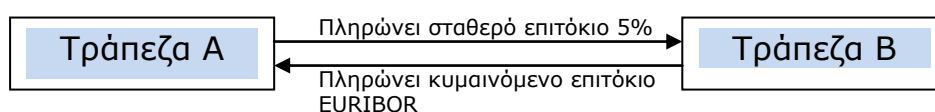
Με το **arbitrage** επιδιώκεται η απόκτηση κερδών από τις διαφορές στην τιμή ενός τίτλου σε δύο διαφορετικές αγορές.

5.7.1 SWAPS

Ένα μεγάλο μέρος της αγοράς παραγώγων καλύπτεται από πράξεις σε swaps. Από τις αρκετές κατηγορίες των swaps που υπάρχουν στην αγορά, όπως swaps σε μετοχές ή σε εμπορεύματα, δύο κατηγορίες είναι πιο γνωστές: τα swaps επιτοκίου (IRS) και τα swaps συναλλάγματος (CURRENCY SWAPS). Στα swaps επιτοκίου ο ένας αντισυμβαλλόμενος (αγοραστής) συμφωνεί να πληρώνει στον άλλο αντισυμβαλλόμενο (πωλητή) σε προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα (π.χ. εξάμηνα) και για ένα ορισμένο αριθμό ετών (π.χ. τρία χρόνια) ένα ορισμένο

σταθερό ποσόν τόκων κάθε φορά, που προκύπτει από ένα σταθερό επιτόκιο της συμφωνίας (π.χ. 5%) επί ενός "νοητού ποσού" (π.χ.100 εκατ. €). Αντίστοιχα, ο πωλητής πρέπει να πληρώνει κάθε φορά ποσά που υπολογίζονται με κυμαινόμενο επιτόκιο. Τα ποσά του κεφαλαίου δεν ανταλλάσσονται κατά τη διάρκεια του IRS swap. Το μόνο που γίνεται είναι η περιοδική ανταλλαγή των χρηματοροών που προκύπτουν από τα δύο επιτόκια της συμφωνίας. Αντίθετα σ' ένα currency swap ανταλλάσσεται και και το κεφάλαιο στην αρχή και στο τέλος του swap. Με το IRS swap οι αντισυμβαλλόμενοι μπορούν να μετατρέψουν μια απαίτηση σταθερού επιτοκίου σε απαίτηση κυμαινομένου επιτοκίου και το αντίθετο. Με ένα currency swap, μπορεί να μετατραπεί ένα δάνειο ενός νομίσματος σε δάνειο άλλου νομίσματος

Μια απλή προσέγγιση του μηχανισμού ενός IRS SWAP παρουσιάζεται παρακάτω:
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ IRS SWAP:

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ IRS SWAP εξαμηνιαίων πληρωμών 3 ετών με σταθερό ετήσιο επιτόκιο 5 % και κυμαινόμενο EURIBOR σε ποσο 100 εκατ. €				
Χρηματοροές στην Τράπεζα Α				
Ημερομηνία	6μηνο EURIBOR (%)	Εισπράξεις	Πληρωμές	Καθαρό ποσό
10/04/2003	4,50			
10/10/2003	4,60	2,25	- 2,50	- 0,25
10/04/2004	4,80	2,30	- 2,50	- 0,20
10/10/2004	5,00	2,40	- 2,50	- 0,10
10/04/2005	5,20	2,50	- 2,50	0
10/10/2005	5,40	2,60	- 2,50	+ 0,10
10/04/2006	5,60	2,70	- 2,50	+ 0,20

Η πρώτη πληρωμή γίνεται στις 10/10/2003. Η τράπεζα Α πληρώνει στη Β 2,5 εκατ..€ ($100 \cdot 0.5 \cdot 0.05$). Η τράπεζα Β πληρώνει στην Α 2,25 εκατ. €, με Euribor 4,50%, δηλαδή με Euribor 6 μηνών πριν, με ημερομηνία 10/4/2003 ($100 \cdot 0,045 \cdot 0,5 = 2,25$ εκατ. €).

Η δεύτερη πληρωμή γίνεται στις 10/4/2004. Η τράπεζα Α πληρώνει πάλι στη Β 2,5 εκατ. € και η τράπεζα Β πληρώνει στην Α 2,3 εκατ. € με Euribor 4,60 της 10/10/2003 ($100 \cdot 0,046 \cdot 0.5 = 2,3$ εκατ. €).

Από την πρώτη πληρωμή προκύπτει ένα καθαρό ποσό 2,5 εκατ. €, που πρέπει να καταβάλει η τράπεζα Α στην Β, ενώ από τη δεύτερη πληρωμή πρέπει να καταβάλει 2 εκατ. €. Αντίθετα, με βάση τις δύο τελευταίες χρηματοροές η Α θα εισπράξει 1 και 2 εκατ. €.

Στην πραγματικότητα, οι πράξεις swap εκτελούνται μεταξύ των αντισυμβαλλομένων με την παρεμβολή τράπεζας, αφού έχουν προηγηθεί μεταξύ τους συμβατικές συμφωνίες (long confirmations), που περιλαμβάνουν λεπτομερώς τους όρους της συναλλαγής. Ακόμη θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Διεθνής Ένωση Swaps και Παραγώγων (ISDA), για να διευκολύνει τις συναλλαγές, έχει εκδόσει μια σειρά Σχεδίων Συμφωνιών που περιλαμβάνουν ορισμούς των όρων των συμβάσεων, ρήτρες, υποχρεώσεις - απαιτήσεις σε περιπτώσεις αθέτησης, κλπ.

6 Η ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

6.1 Ο ορισμός του πιστωτικού ιδρύματος

Αν προσπαθούσαμε να δώσουμε έναν ορισμό για το τι είναι τράπεζα, θα μπορούσαμε να πούμε απλά ότι είναι ένα χρηματοοικονομικό ίδρυμα με βασικές δραστηριότητες την αποδοχή καταθέσεων και τις χορηγήσεις.

Ο πρώτος νόμος για τις Τράπεζες που εκδόθηκε στην Ελλάδα, ο 5076/31 ορίζει την Τράπεζα ως «επιχείρηση που ανεξάρτητα από κάθε άλλο σκοπό δέχεται καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών». Εάν στο νόμο αυτό είχε περιληφθεί και η δεύτερη βασική δραστηριότητα των τραπεζών, οι χορηγήσεις, τότε ο ορισμός θα ήταν σχεδόν ο ίδιος, με αυτούς που περιλαμβάνονται στους σύγχρονους νόμους.

Τελικά, τόσο στο κοινοτικό δίκαιο όσο και στο εθνικό (ν. 3601/07) ο σύγχρονος ορισμός του πιστωτικού ιδρύματος είναι ότι «Πιστωτικό Ίδρυμα είναι η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση δανείων ή λοιπών πιστώσεων για λογαριασμό της, καθώς και το ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος (επιχειρήσεις που δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα που εκδίδει μέσα πληρωμής υπό μορφή ηλεκτρονικού χρήματος).

6.2 Οι προϋποθέσεις της ίδρυσης πιστωτικών ιδρυμάτων

Οι βασικές αρχές που καθιερώθηκαν με τη Δεύτερη Τραπεζική Οδηγία (89/646/ΕΟΚ) δηλαδή η αρχή της Ενιαίας Άδειας και η αρχή της ελεύθερης εγκατάστασης στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) αποτελούν τα θεμέλια για την άσκηση της τραπεζικής δραστηριότητας.

Η άδεια για την ανάληψη δραστηριοτήτων από μια τράπεζα, χορηγείται από την Κεντρική Τράπεζα της χώρας καταγωγής και αποτελεί, όπως λέγεται, το διαβατήριο για τη Τράπεζα, η οποία μπορεί να δραστηριοποιηθεί σε οποιαδήποτε χώρα της

ΠΛΑΙΣΙΟ 6.Α

Το θέμα του ορισμού του «πιστωτικού ιδρύματος», απασχόλησε έντονα τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με την **πρώτη τραπεζική οδηγία** (77/780/ΕΟΚ) καθορίστηκε ότι πιστωτικό ίδρυμα είναι η επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις και άλλα επιστρεπτέα κεφάλαια και να χορηγεί πιστώσεις για λογαριασμό της. Ο ορισμός αυτός ενσωματώθηκε στο Εσωτερικό Τραπεζικό Δίκαιο με την 1379/ΠΔΤΕ.

Ο ορισμός αυτός θεωρήθηκε ικανοποιητικός για την εποχή που εφαρμόστηκε, επειδή κάλυπτε τις δύο βασικές δραστηριότητες μιας τράπεζας, τις καταθέσεις και τις χορηγήσεις. Επειδή όμως κατά την εποχή της διατύπωσης της δεύτερης Τραπεζικής Οδηγίας 89/646/ΕΟΚ οι τραπεζικές εργασίες άρχισαν να διευρύνονται, καθώς επίσης και τα τραπεζικά προϊόντα, ενώ παράλληλα στον χώρο παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών άρχισαν να υπεισέρχονται, επιχειρήσεις και οργανισμοί διαφορετικοί από τις Τράπεζες, (χρηματοδοτικά ιδρύματα, κλπ), τα αρμόδια όργανα της Ε.Ε. έκριναν, ότι ο ορισμός αυτός πρέπει να αποκτήσει μια διαφορετική φιλοσοφία και να διευρυνθεί, με την έννοια ότι εκτός από τις καταθέσεις που δέχεται μια τράπεζα, πρέπει να εξασφαλίζει, επιπρόσθετα και σταθερότητα στη λειτουργία της. Η σταθερότητα αυτή επιτυγχάνεται όταν η Τράπεζα εφαρμόζει τους κανόνες εποπτείας που θέτουν οι αρμόδιες εποπτικές αρχές.

Επίσης, η Επιτροπή για τη διατύπωση του ορισμού έλαβε υπόψη της και τους κανόνες του ανταγωνισμού, που καθορίζουν ότι σε μια ενιαία χρηματοοικονομική αγορά, τόσο τα πιστωτικά ιδρύματα όσο και τα χρηματοδοτικά πρέπει να έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις. Παράλληλα με τον ορισμό που δόθηκε με τη δεύτερη τραπεζική οδηγία, έγινε δεκτό το πρότυπο της **Τράπεζας πολλαπλών συναλλαγών (universal bank)**, δηλαδή του πιστωτικού ιδρύματος που εκτελεί ένα **ευρύ φάσμα τραπεζικών υπηρεσιών** και όχι των **εξειδικευμένων Τραπεζών** (Ναυτιλιακές Ενυπόθηκης Πίστης, κ.λπ.), οι οποίες εξακολουθούν να λειτουργούν, έχει όμως περιορισθεί ο ρόλος τους.

Τέλος, στον ισχύοντα νόμο 3601/07, στον ορισμό του Πιστωτικού Ιδρύματος προστέθηκε και το **ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος**.

Ευρωπαϊκής Ένωσης με μια απλή ανακοίνωση στη κεντρική τράπεζα της χώρας καταγωγής της.

Με τα δεδομένα αυτά η άδεια ίδρυσης και λειτουργίας, για την έναρξη της Τραπεζικής Δραστηριότητας χορηγείται για τις Ελληνικές Τράπεζες, από την Τράπεζα της Ελλάδος με τις προϋποθέσεις που θέτει ο τραπεζικός νόμος 3601/07 οι πιο βασικές από τις οποίες είναι:

- Η καταβολή αρχικού κεφαλαίου 18 εκατομμυρίων € στην Τράπεζα της Ελλάδος για τα πιστωτικά ιδρύματα, 9 εκατομμυρίων € για την ίδρυση υποκαταστήματος που εδρεύει σε τρίτη χώρα και 6 εκατομμυρίων € για τους πιστωτικούς Συνεταιρισμούς.
- Η λειτουργία του Πιστωτικού Ιδρύματος με τη μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας.
- Το ύψος των ιδίων κεφαλαίων του Πιστωτικού Ιδρύματος να μην είναι κατώτερο του αρχικού κεφαλαίου που απαιτείται για την ίδρυση του.
- Η υποχρέωση γνωστοποίησης στην Τράπεζα της Ελλάδος:
 - ✓ Των μετόχων που κατέχουν άμεσα ή έμμεσα ποσοστό συμμετοχής ή δικαιωμάτων ψήφου ίσο ή ανώτερο του 5% στο μετοχικό κεφάλαιο του Πιστωτικού Ιδρύματος.
 - ✓ Των δέκα μεγαλύτερων μετόχων και το ποσοστό συμμετοχής ή δικαιωμάτων ψήφου του καθενός στο Πιστωτικό Ίδρυμα.
 - ✓ Των φυσικών προσώπων που αν και δε περιλαμβάνονται στα ανωτέρω πρόσωπα ασκούν στον Πιστωτικό Ίδρυμα μέσω γραπτών συμφωνιών, κ.λπ.
- Η υποχρέωση γνωστοποίησης στην Τράπεζα της Ελλάδος των προσώπων που θα είναι υπεύθυνα για τον καθορισμό του προσανατολισμού και της δραστηριότητας του Πιστωτικού Ιδρύματος και τα οποία συμμετέχουν ως μέλη στο Διοικητικό Συμβούλιο του Πιστωτικού Ιδρύματος.
- Η υποχρέωση γνωστοποίησης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Πιστωτικού Ιδρύματος.
- Η υποχρέωση υποβολής στην Τράπεζα της Ελλάδος προγράμματος επιχειρηματικής δραστηριότητας στο οποίο αναφέρονται το είδος και η έκταση των εργασιών του, η διάρθρωση των υπηρεσιών του και της οργανωτικής του δομής, το **Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου** που περιλαμβάνει τις λειτουργίες της **Εσωτερικής Επιθεώρησης**, της **Κανονιστικής Συμμόρφωσης** και της **Διαχείρισης των Κινδύνων**.
- Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να μην χορηγήσει την άδεια λειτουργίας εάν κρίνει ότι τα πρόσωπα που έχουν σημαντικές θέσεις στο μετοχικό κεφάλαιο του Ιδρύματος ή που πρόκειται να το διοικήσουν δεν είναι κατάλληλα ή δε διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα, κατάρτιση και εμπειρία, ή όταν κρίνει ότι η διάρθρωση του ομίλου επιχειρήσεων που συνδέεται με το Πιστωτικό Ίδρυμα δεν είναι ικανοποιητικά διαφανής.
- Επίσης η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να ανακαλέσει την άδεια όταν το πιστωτικό Ίδρυμα δεν κάνει χρήση σε διάστημα 12 μηνών από τη χορήγηση τους, έχει σταματήσει τις δραστηριότητες του για περίοδο 6 μηνών, αρνείται ή αδυνατεί να αυξήσει τα **ίδια κεφάλαια του** (βλ. σχετικό κεφάλαιο), παρακωλύει τον έλεγχο της Τράπεζας της Ελλάδος, παραβαίνει την νομοθεσία σχετικά με την φερεγγυότητα του, κ.λπ.
- Η Τράπεζα της Ελλάδος έχει την υποχρέωση να ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για κάθε άδεια που χορηγεί, καθώς και για κάθε ανάκληση της που

πραγματοποιεί. Επίσης η Τράπεζα της Ελλάδος ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις άδειες ίδρυσης υποκαταστημάτων τρίτων χωρών που έχει χορηγήσει.

- Μια άλλη σημαντική καινοτομία κατά το κοινοτικό δίκαιο που αφορά την ελευθερία εγκατάστασης και παροχής Τραπεζικών υπηρεσιών εκ μέρους του Πιστωτικού Ιδρύματος, είναι ότι οι σχετικές υπηρεσίες μπορούν να παρέχονται και διασυννοριακά, χωρίς δηλαδή τη φυσική εγκατάσταση του Πιστωτικού Ιδρύματος στη συγκεκριμένη χώρα.
- Όπως προαναφέρεται, για ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Χώρο ισχύουν οι ενιαίες ρυθμίσεις για τις άδειες που χορηγούνται στα Πιστωτικά Ιδρύματα. Η έναρξη δραστηριοτήτων σε μια άλλη χώρα – μέλος πραγματοποιείται με απλή γνωστοποίηση εκ μέρους του στην Κεντρική Τράπεζα της χώρας καταγωγής του, η οποία γνωστοποιεί περαιτέρω την πρόθεση του ιδρύματος στην αντίστοιχη Κεντρική Τράπεζα της χώρας της Ε.Ε. Για τις τρίτες χώρες, τις χώρες δηλαδή εκτός του Κοινοτικού Χώρου, ισχύει για τη χορήγηση της άδειας άσκησης δραστηριότητας εκτός της Ε.Ε. η αρχή της αμοιβαιότητας, δηλαδή η αρχή σύμφωνα με την οποία, οι προϋποθέσεις που εφαρμόζονται σε τρίτες χώρες για τα πιστωτικά ιδρύματα των χωρών της Ε.Ε., οι αντίστοιχες προϋποθέσεις πρέπει να εφαρμόζονται και στις χώρες της Ε.Ε. για τις τράπεζες των τρίτων χωρών. Η άδεια λειτουργίας των υποκαταστημάτων των χωρών αυτών χορηγείται ύστερα από έγκριση των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών της Ε.Ε.

ΠΛΑΙΣΙΟ 6.Α

ΟΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΙΣ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Οι κανόνες εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων από την Τράπεζα της Ελλάδος περιλαμβάνουν μια σειρά κανονιστικών ρυθμίσεων, οι κυριότερες από τις οποίες είναι:

- Ο ν. 3601/07 "για την ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, την επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών.
- Η ΠΔΤΕ 2587/20.8.07 "για τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων που έχουν έδρα τους την Ελλάδα"
- Η ΠΔΤΕ 2588/07 "για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του πιστωτικού κινδύνου, σύμφωνα με την τυποποιημένη προσέγγιση"
- Η ΠΔΤΕ 2589/09 "για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου, σύμφωνα με την προσέγγιση των εσωτερικών διαβαθμίσεων.
- Η ΠΔΤΕ 2590/07 "για τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων για τον λειτουργικό κίνδυνο"
- Η ΠΔΤΕ 2591/07 "για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων, για τον κίνδυνο αγοράς"
- Η ΠΔΤΕ 2592/07 "για την δημοσιοποίηση από τα πιστωτικά ιδρύματα εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια ,τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και την διαχείριση τους"
- Η ΠΔΤΕ 2593/07 "για τον υπολογισμό σταθμισμένων ανοιγμάτων για τις θέσεις σε τιτλοποίηση"
- Η ΠΔΤΕ 2594/07 "για τον κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου"
- Η ΠΔΤΕ 2595/07 "για τον καθορισμό κριτηρίων που πρέπει να διέπουν τη διαδικασία αξιολόγησης από την Τράπεζα της Ελλάδος."
- Η ΠΔΤΕ 2596/07 "για την εποπτεία και τον έλεγχο των μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων των πιστωτικών ιδρυμάτων."
- Η ΠΔΤΕ 2577/07 «για τα συστήματα Εσωτερικού Ελέγχου των Τραπεζών».

ΠΛΑΙΣΙΟ 6.Β

Οι Διευθύνσεις Διαχείρισης Κινδύνων, Συμμόρφωσης και Εσωτερικού Ελέγχου

Το νομοθετικό πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία των τραπεζών αναφέρεται **ρητά** στην υποχρέωση που έχουν οι τράπεζες να περιλαμβάνουν στο οργανόγραμμά τους τη λειτουργία τριών οργανικών μονάδων: της Διεύθυνσης Διαχείρισης Κινδύνων, της Διεύθυνσης Συμμόρφωσης και της Διεύθυνσης Εσωτερικού Ελέγχου.

Πράγματι, η **σωστή** λειτουργία των Διευθύνσεων αυτών παρέχει εκτός των άλλων, υψηλό βαθμό **σταθερότητας στη λειτουργία** της τράπεζας, **φερεγγυότητα** για τις υποχρεώσεις της, **αποτελεσματικότητα** στις εργασίες της και οργάνωση των υπηρεσιών της, αφού το τραπεζικό αντικείμενο είναι καίριο και σημαντικό.

Η **Διεύθυνση Διαχείρισης Κινδύνων**, έχει ως έργο την παρακολούθηση του βαθμού έκθεσης της τράπεζας στον **πιστωτικό κίνδυνο**, στους **κινδύνους αγοράς**, στον **λειτουργικό κίνδυνο**, στον **κίνδυνο ρευστότητας**, καθώς και τον **έλεγχο της τήρησης των ορίων ανάληψης των κινδύνων**. Για τα θέματα αυτά συντάσσονται περιοδικές αναφορές προς την Τράπεζα της Ελλάδος, ως Εποπτική Αρχή. Στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης ανήκει επίσης και η ευθύνη για τη σωστή και αποτελεσματική, εκ μέρους της τράπεζας, διαχείρισης των κινδύνων.

Η **Διεύθυνση Συμμόρφωσης** έχει ως έργο τη συνεχή και συστηματική παρακολούθηση των ρυθμιστικών εξελίξεων για τα πιστωτικά ιδρύματα στον εσωτερικό και διεθνή χώρο καθώς και στην εφαρμογή εκ μέρους των τραπεζών των κανόνων για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα.

Η **Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου** έχει ως έργο τον σχεδιασμό του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της τράπεζας καθώς και την αξιολόγηση της επάρκειας του. Επίσης στο έργο της εντάσσεται και η μέριμνα για τη πρόληψη των κινδύνων που αφορούν τη λειτουργία της τράπεζας, η ενημέρωση του Διοικητικού Συμβουλίου, της Επιτροπής Εσωτερικού Ελέγχου και της Τράπεζας της Ελλάδος σε σχέση με τους ελέγχους που πραγματοποιεί η Διεύθυνση και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων τους.